
Na osnovu člana 45. stav 1. alineja 7. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 59/07, 59/09), direktor Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja (u daljem tekstu CIP) donosi

**PREPORUKE
O PRIZNAVANJU VISOKOŠKOLSKIH
KVALIFIKACIJA LICIMA SA NEDOVOLJNOM
DOKUMENTACIJOM**

- CIP, kao državni informativni centar,
- poštujući Konvenciju Vijeća Evrope/UNESCO-a o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u evropskoj regiji - Lisabonska konvencija i njeni prateći dokumenti;

- poštujući UNESCO-vu Preporuku o priznavanju kvalifikacija i studija u visokom obrazovanju i druge bitne dokumente;
- uvažavajući principe sadržane u projektu Vijeća Evrope "Evropski kvalifikacijski pasoš za izbjeglice" (EQPR projekat);
- poštujući odredbe Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
- poštujući ustavne nadležnosti organa za priznavanje, odnosno Agencije za visoko obrazovanje Republike Srpske, županijskih/kantonalnih ministarstava obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, Odjeljenja za obrazovanje Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine te stručnih organa visokoškolskih ustanova određenih njihovim statutima;

preporučuje nadležnim organima za profesionalno i akademsko priznavanje u Bosni i Hercegovini:

1. da uzmu u obzir, kod uspostavljanja svojih politika priznavanja, principe sadržane u ovom dokumentu;
2. da promovišu uvođenje ovih principa;
3. da obezbijede da su ove preporuke dostupne svim zainteresovanim stranama iz oblasti priznavanja u Bosni i Hercegovini.

Ove su preporuke nastale na osnovu Lisabonske konvencije i njenih pratećih dokumenata s ciljem da se licima sa nedovoljnom dokumentacijom, koji najčešće imaju status izbjeglice, raseljene osobe ili osobe u situaciji sličnoj izbjegličkoj, a koji ne mogu adekvatno dokumentovati stečeno obrazovanje, omogući vrednovanje njihovog obrazovanja kada traže pristup daljem obrazovanju ili zapošljavanju.

DIO I Pojmovi

Akademsko priznavanje, priznavanje u svrhu nastavka obrazovanja je potvrđivanje studijskih programa, kvalifikacija ili diploma s jedne (domaće ili inostrane) visokoškolske ustanove u svrhu pristupa studenata daljim studijima. U sklopu Evropskog prostora visokog obrazovanja postoje tri vida akademskog priznavanja:

- priznavanje kvalifikacija, uključujući prethodno učenje i profesionalno iskustvo, omogućujući pristup ili nastavak visokog obrazovanja;
- priznavanje kratkih perioda studija, perioda vezanih za studentsku mobilnost s ECTS sistemom bodovanja kao glavnim instrumentom;
- priznavanje potpunih stepena, s dodatkom diplomi kao glavnim instrumentom.

Profesionalno priznavanje je formalno potvrđivanje vrijednosti inostrane visokoškolske kvalifikacije u svrhu pristupa tržištu rada.

Vrednovanje je procjena inostrane visokoškolske kvalifikacije o pravima i vrijednostima koje iz nje proističu.

Ishodi učenja su navod o tome šta pojedinac zna, razumije i može uraditi po završenom procesu učenja, koji su definisani u smislu znanja, vještina te odgovornosti i samostalnosti.

DIO II Opšti principi

1. Ove preporuke imaju za cilj dosljednu primjenu člana 7. Lisabonske konvencije o priznavanju u Bosni i Hercegovini.
2. Ove preporuke uzimaju u obzir činjenicu da lica sa nedovoljnom dokumentacijom trebaju biti integrisana u obrazovni i društveni sistem Bosne i Hercegovine.

3. Ove preporuke uspostavljaju alternativne procedure priznavanja na osnovu kojih se može izvršiti priznavanje obrazovnih dostignuća licima koje iste ne mogu u potpunosti dokumentovati.
4. Ove preporuke usmjerene su na nadležne organe za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini i razvijanje posebnih procedura za priznavanje obrazovnih dostignuća licima sa nedovoljnom dokumentacijom te usklađivanje zakonskih i podzakonskih akata sa odredbama Lisabonske konvencije i njenih pratećih dokumenata.
5. Ove preporuke polaze od činjenice da integracija lica sa nedovoljnom dokumentacijom na neformalno tržište rada, odnosno tržište rada koje ne utiče na javno zdravlje i bezbjednost, nema alternative.

DIO III Preporuke

1. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da omoguće priznavanje obrazovnih dostignuća licima sa nedovoljnom dokumentacijom.
2. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da, u cilju implementacije člana 7. Lisabonske konvencije o priznavanju, razviju posebne procedure priznavanja licima sa nedovoljnom dokumentacijom.
3. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u postupku priznavanja obrazovnih dostignuća podnosioca zahtjeva uzimaju u obzir "Evropski kvalifikacijski pasoš za izbjeglice" koji je izdalo Vijeće Evrope kao validan obrazovni dokument.
4. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da se vrednovanje zasniva na jednoj od sljedeće dvije metodologije:
 - Isključivo na osnovu istraživanja i prikupljenih informacija (metoda poznata kao izrada biografskog dokumenta).
 - Na osnovu istraživanja i intervju sa podnosiocem zahtjeva (metodologija poznata kao vrednovanje zasnovano na intervjuu). Intervju sa podnosiocem zahtjeva treba se zasnivati na verifikaciji dostavljenih dokumenata te verifikaciji izjava podnosioca zahtjeva o obrazovnim dostignućima koja nisu dokumentovana.
5. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da, ukoliko koriste metodologiju zasnovanu na biografskom dokumentu, uključe informacije o:
 - a) sadržaju, nivou i obimu obrazovanja podnosioca zahtjeva, kao što su:
 - lične informacije o podnosiocu zahtjeva;
 - naziv kvalifikacije i studijskog programa na izvornom jeziku i, ukoliko je svrsishodno, i na engleskom jeziku;
 - naziv ustanove koja je dodijelila kvalifikaciju;
 - status ustanove i studijskog programa;
 - nivo stečene kvalifikacije;
 - nominalno trajanje i radno opterećenje studijskog programa;
 - opis studijskog programa;
 - prava koja stečena kvalifikacija daje u pogledu nastavka obrazovanja i zaposlenja;
 - period studiranja i datum sticanja kvalifikacije;

- b) relevantnim dodatnim dokumentima, kao što su:
- studentski identifikacijski broj;
 - transkript, certifikat i slično;
 - potvrda visokoškolske ustanove da je dodijeljena kvalifikacija ili ostvareni period studija;
 - dokaz o radnom iskustvu;
 - izjave akademskog osoblja da je podnosilac zahtjeva studirao/stekao kvalifikaciju;
 - svaki drugi dokaz kojim se mogu dokazati obrazovna dostignuća.
6. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da ukoliko koriste metodologiju vrednovanja zasnovanu na intervjuu provode sljedeće korake:
- pribavljanje svih mogućih informacija o obrazovnom sistemu i kvalifikaciji za koju se priznavanje traži, uključujući međunarodno dostupne informacijske alate, kao što je Evropski kvalifikacijski pasoš za izbjeglice;
 - tokom intervjua od podnosioca zahtjeva tražiti informacije o sadržaju i ishodima učenja, nastavnim materijalima, načinima provjere znanja, načinu izvođenja nastave, eventualnim istraživačkim aktivnostima tokom trajanja studija, praktičnim detaljima o studentskom životu tokom studija i slično;
 - konačno vrednovanje treba biti zasnovano na pribavljenim informacija prije i tokom intervjua.
7. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u postupku priznavanja obrazovnih dostignuća licima sa nedovoljnom dokumentacijom koriste iskustva i informacije o provedenim postupcima priznavanja sličnih kvalifikacija.
8. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u postupku priznavanja obrazovnih dostignuća licima sa nedovoljnom dokumentacijom, a ukoliko se ne može dodijeliti priznavanje kvalifikacije, razmotre mogućnost djelimičnog priznavanja, odnosno priznavanja pojedinih ishoda učenja.
9. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u postupku priznavanja obrazovnih dostignuća licima sa nedovoljnom dokumentacijom obezbijede transparentnost te dostupnost svih potrebnih informacija o postupku priznavanja podnosiocima zahtjeva.
10. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u postupku priznavanja visokoškolskih kvalifikacija licima sa nedovoljnom dokumentacijom donesu poseban propis kojim će se definisati svi neophodni koraci postupka priznavanja.
11. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da pri razvijanju i provođenju postupaka priznavanja visokoškolskih kvalifikacija licima sa nedovoljnom dokumentacijom koriste preporuke, mišljenja, informacije, iskustva i ljudske kapacitete CIP-a.
12. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da u cilju dosljedne primjene člana 7. Lisabonske konvencije o priznavanju, njenih pratećih dokumenata i ovih preporuka, samostalno ili uz pomoć CIP-a, izvrše dodatne obuke

osoblja za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija licima sa nedovoljnom dokumentacijom.

13. Preporučuje se nadležnim organima za akademsko i profesionalno priznavanje u Bosni i Hercegovini da postupak priznavanja visokoškolskih kvalifikacija licima sa nedovoljnom dokumentacijom bude bez bilo kakvih naknada za podnosioca zahtjeva, ukoliko isti ima status izbjeglice, raseljenog lica ili lica u situaciji sličnoj izbjegličkoj.

DIO IV

Završne odredbe

Ove preporuke stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-33-1-1583/23
02. novembra 2023. godine
Mostar

Direktor
Mr. **Damir Ljubić**, s. r.